

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. h. Expedice se nachází u města Pešti na masném trhu v 1. poschodí. Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 50 kr., celor. 3 zl. r. č. S poštou: půll. 1 zl. 70 kr., celor. 3 zl. 40 kr., rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr. celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor: Emanuel Meliš.

Slovo o pastelové malbě.

Pastelová čili tužková malba je jistý druh malby, jenž mezi křídovou kresbou a olejovou malbou v středu leží, a suchými barvami se vykonává. Pastelová malba užívá mineralních látek barevných, které se na prášek rozetrou, a trochu klovatinou a medovou vodou v kaši obrátí. Z této kaše dělají se tužky, které as 4 neb 5 coulů dlouhé a něco přes $\frac{1}{4}$ c. tlusté a na koncích špičaté jsou. Tyto barvy musí tak připraveny býti, že každá jednotlivá hlavní barva od své původní přirozené barvy v mnohonásobné nuancování k světlu a stínu přejíti může. Obratným nanešením, jakož i dobrým rozetřením upraví se povrch barvy na tělesu, na němž malíř maluje a tím se stane tak zvaná drsnatosť, kteráž se při pastelových obrazech v technické řeči *aksamilem* jmenuje, jelikož skutečně dobře pracovaný pastelový obraz jako aksamit vyhlíží.

Tento aksamit, jenž ku kráse obrazu přispívá, má však vadu tu, že obraz snadno se zkaziti může, anto každým otřením aksamit odpadne. Tím trpí povrch; neboť síla a něžnost barev přichází tak v nívec.

Činily se také již pokusy pastelovou malbu upevniti aneb udržeti, kterýžto tajemný prostředek prý zvláště Lauriot, současník La Toura, vynalezl; avšak prostředek tento nespolečně. Pastelové malby nemohou nikdy bez přikrytí sklem uschovány býti; prach, vplyv slunečního světla a vlhkost jsou živly k vnitřnímu zničení takových uměleckých děl.

Pastelová malba hodí se hlavně k malování podobizen, méně k historickým předmětům. Konečně poskytuje pastelová malba ještě jiných výhod a sice, umělec může přestati u malování kdy chce a nemusí se jako při olejové malbě obávat, že vyschnutím barvy obraz jeho utrpí.

Nastávajícímu malíři poskytuje pastelová malba velkého užitku, jelikož tito spíše poněti o koloritu dosáhnouti mohou, dříve než se na olejové malířství odváží. Starší mistři, zvláště v předešlém století poukazovali své žáky a nikoliv bez užitku k této malbě.

Původ pastelové malby není sice dobře vypátrán; avšak jiní praví, že padá do 15. jiní do 16. století. Znamenitý Leonardo da Vinci zanechal nejkrásnější studijní hlavy k obrazům Krista a apoštolů v Miláně, které na lehký způsob s pastelovými barvami dokončeny byly, a které se v Britském muzeu nacházejí. Od H. Holbeina ml. stává překrásné sbírky

podobizen nejznamenitějších osob na dvoře Jindřicha VIII. které všechny pastelovými barvami lehce vyvedeny jsou. Jean Cluet neb Jenet, současník Holbeina a dvorní malíř, Jindřicha III. maloval též pastelovými barvami.

V 18. století proslulo několik slavných umělců v pastelovém malířství a sice ve Francii *La Tour* a *Liotard*, ve Venecii známý *Rosalba Corriera* (+ 1737) a v Německu *Antonín Rafael Menys*. Nedostižné práce těchto mistrů nacházejí se v Drážďanské galerii ve zvláštním pokoji.

David Garrik.

Nástin životopisný, sděluje A. E. Žďárský.

(Dokončení.)

Když se jednou náhodou mezi posluchači nacházel, povstal při příležitosti jistého návrhu tak živý spor mezi dvěma vznešenými údama domu, že se mluvčí domu nucena cítil, napomenouti, by haštěřící se strany umlkly. Mezi tímto nepokojem zpozoroval jeden deputovaný z Shropshire, že se Garrik na galerii nachází a učinil návrh, aby se posluchači odstranili. Nyní pozvedl se Burke, odvolával se na úsudek celého ctihodného shromáždění, kteréž rozhodnouti mělo, zdaž by se to se základními větami slušnosti a působivosti srovnati dalo, aby jistého muže odtud vyloučili, jemuž tolikerými díky zavázání jsou, muže, jenž největší mistr v řečnictví jest a v jehožto škole se všichni umění přednesu a prvním pravidlům řečnictví naučili.

Co se jeho osoby týče, máť prý Garrikovi za vyučování mnoho co děkovati. Byť, když ještě mnoho k chvále Garrikově přednesl, mocně od Fuxa a Townsheda podporován a návrh dotčeného deputovaného, jenž na odstranění posluchačů doléhal, byl zamítnut. Všechno obecenstvo muselo odstoupiti, toliko Garrik mohl zůstat.

Úmrtím Lacyho, jenž se s Garrikem o příjem divadla Drurylane dělil, přešly ovšem celé značné příjmy, ale též všechna břemena správy na Garrika. Garrik byl již šedesátník a trpěl mimo to mnoho rozličnou churavostí jmenovitě dnou. Na to se dostavily bolesti od kamene, kteréžto ho až do jeho smrti neopustily. By si úlevy dobyt, dal se přemluvit, že luhu a jiných mýdlových léků užíval, čímž však svému zdraví ještě více uškodil.

Navzdor že časté útoky nemocí přátele jeho znepokojovaly, nezdálo se jim býti radné, jak dlouho to síly jeho dovolovaly, ho jevišti odejmouti. Avšak dne 10. srpna 1776 ukončil Garrik divadelní svou dráhu a vystoupil naposled ve veselohře „Zázrak“ co Don Felix. Když byl kus ukončen, vyšel ještě jednou na jeviště a jsa takřka silou svých citů překonán promluvil ještě k obecenstvu několik srdce jimajících slov na rozloučenou a byl od četného a skvělého shromáždění hlučnou pochvalou obsypán.

Když i řízení divadla se vzdal, sledoval přec s největším účastenstvím další osudy divadla „Drurylane“ a přispíval radou a pomocí, když se k němu v pochybných případech obraceli. Jeho bolesti z kamene opětovaly se vždy častěji a častěji, a dne 20. ledna 1779 zemřel na své rozkošné ville blíž Londýna. V pondělí dne 1. února byla mrtvola z jeho domu v Adelphi s největší slavností odvežena a ve Westminsteru pod pomník Shakespearův položena.

První lordové a nejznamenitější učenci a četný kruh Garrikových přátel, jichžto se smrt jeho bolestně dotkla, oslavili tah, v němž všechny stavové podílu braly; neboť byla to *národní stráta*, kterážto anglický národ potkala.

Garrik zanechal velké jmění ale žádných dětí. Jeho způsob žití byl dosti skvělý; ale nikoliv maraotratný. Držel bohaté tabule a těšil se, když své přátele pohostiti mohl. Držel též kočár, koně a počet služebníkův, avšak vedl účty nad svým vydáním. Nikoliv s právem vyčítalo se mu lakomství; neboť on dával mnoho almužen a poskytoval podpory.

Jeho srdce bylo tak blahosklonné, že žádnému prosbu odmítnouti nemohl. Jeho dobrota a laskavost závodila s jeho geniem, tak že Garrik co umělec i co člověk stejně rozto milý byl.

Zpěváci kleštěnci.

Jak známo, je hlas chlapců ženskému hlasu co do zvuku velmi podoben a má téměř tentýž objem; v časech mutace (změny) ale, v době to nastávající dospělosti přejde hlas do tak zvaného virilního neb mužského hlasu, stane se téměř o jednu oktávu hlubší; stane se buď *bassem* neb *tenorem*. Jelikož čas a celý způsob této hlasové změny chlapce s časem jeho dospělosti se setkává, a jelikož tato změna dle zákonů přírody vykleštěním se zamezí, není nic přirozenějšího než že se tím změně hlasu předejde, původní objem hlasu zachová a tak mužský s ženským hlasem (altem neb sopranem) *uměle* vytvoří. Pohledněme na historii kleštěnců.

O stáří, o prvním vzniku, o prvním původci neb vynálezci kleštěnců panuje čirá tma. Známy výrok Ammiana Marcella: „Semiramis teneres mares castravit omnium prima“ zavdal příčinu, že se královna Semiramis za první držela, kteráž tento nepřirozený způsob trvalých sopranových hlasů získati mohla. Každým způsobem jest a zůstane Italie vlast kleštěnců zpěváků; neboť nacházíme je tam již v 13. století, tehdyž více co oběť žárlivosti a lásky než co oběť umění a zpěvu. Církvi bylo to ponecháno, jim ušlechtilejšího cíle a lepšího směru dodati.

Když totiž na začátku 17. století v Italii kostelní hudba

rozkvítati a když větší potřeba sopranistů nastáti počala byli mladí chlapci, kteří krásné sopranové hlasy měli, přemluveni, jen za touto okolností operaci se podrobili. Pozemské blahé živobyť a vůbec bohatství, které chlapcům kynuly, byly vábivou nástrahou. Proto pro všecko bylo jich málo dobrovolných, až pak papež Klemens VIII. nejen kleštěnce k své vlastní kapele přijal, nýbrž i také, jak Schubert*) praví, zvláštním brevem, jež znamenitou klausulí: „Ad honorem Dei“ končilo, kleštění autorisoval.

Pater Girolamo Rossini z Perugia byl, jak se pravdě podobá, první obětí, již tento papežský výnos chrámu na oltář položil; byl r. 1601 v papežské kapele ustanoven, ačkoliv přítomní španělští zpěváci falsetu jej přijmouti nechtěli. Dříve byli totiž v papežské kapele sopranové partie falsetními hlasy obsazeny a jelikož hlavně Španělové falsetní hlasy měli, byli ku kapele papežské přijati. Když ale zpěv kleštěnců všem požadavkům vyhověl, musili Španělové těmto zpěvákům ustoupiti.

Toho času právě vynalezená opera měla v tom ohledu též mnoho vplyvu. Přišlo se k tomu přesvědčení, že kleštění co do udržení hlasu s dobrým se setkává výsledkem; obecenstvo přivyklo v chrámech zpěvu kleštěnců a jelikož ženské to za hanbu považovaly na divadlech zpívati, stalo se, že v krátkém čase otcové děti přemlouvati nemuseli, aby se operaci podrobili. Hrnuli se k tomu a obětovali svou přirozenost muse zpěvu a bohu zlata.

Bohaté příjmy znamenitého Grassetta v Římě, Marchesiniho v Bergamě a jiných byly příliš svůdné, a tím se stalo, že lékaři takřka zpěváky hochy obsypáni byli. Avšak lékařové tito byli praví kati a jejich cit byl tak otupen, že si na štítech svých anatomických divadel napsali: „Qui si castra ad un prezzo ragionevole“ (Zde se kleští za laciný peníz). Že při těchto operacích též mnoho nešťastných se nacházelo, netřeba podotýkati.

Od strašného okamžiku operace zůstane totiž ohlodek (Kahlkopf) ve vzrůstu a vývinu na tomž samém místě státi, na jakém se před operací nacházel, co zatím ostatní částě těla se dále vyvinují; hlas nemůže se tedy od toho okamžiku pranic dále vzdělati, podrží objem a vláčnost, jižto má a barvitost tónu změní se málo. Kdo tedy již od přírody krásný objemný hlas neměl a operaci v pravém čase nepředsevzal, byl po čas svého živobyťi ošizen.

Nejznamenitější mezi nejstaršími známými kleštěnci byli: *Quidobaldo, Gregori, Vittori, Angelucci* a jiní. Z Italie rozšířili se pak kleštěnci po všech zemích, avšak bohu díky kleštění samo dělo se jen v Italii a též něco málo ve Francii, která též několik svých kleštěnců měla, mezi jinými výtečného *Albaneze*.

V Anglicku, Holandsku, Německu a vůbec v severních státech evropských zbudil jejich zjev takřka nevoli; jejich dlouhé vyzáblé postavy se širokými kostmi a bledé jejich obličeje nechtěly se líbiti. Někteří z nich byli věhlasní pěvcové, kteří velmi bohatě odměněni byli. *Farinelli* dostával na př. v Londýně 2500 liber šterlingů ročně, *Sinesino* do byl si v několika letech 15.000 liber šterlinků, *Majorano*

*) Ideen zu einer Aesthetik der Tonkunst. Seite 43.

koupil si vévodství a zanechal svému bratrovi 12.000 dukátů ročních důchodů. Taktéž oplývali bohatstvím *Crescentini, Veluti, Carestini* a jiní.

Brzy však ozývaly se hlasy proti zpěvu kleštěnců a zvláště platí to o Německu; avšak na rychlé a úplné zničení tohoto zla nedalo se myslet. Ano i výhrůžka pepeže Clemense XIV., že do kletby dá každého, kdož se tvořením nových kleštěnců čili kastrátů zanáší, měla velmi slabý účinek. Ano i Napoleon I., jenž brzy po vydobytí Itálie trest smrti na to uvalil, nebyl s to, tuto neřest a zlopašnost proti člověčenstvu úplně vyhubiti.

Bylo velmi nebezpečné, kleštěnce na jeho stav upomenouti a Italian nenazýval jej „Castrato“ nýbrž „Musico,“ čím jméno musico v Itálii do takové špatné pověsti přišlo, že žádný muž se tak nazvat dáti nechtěl.

Co se jakosti hlasu kleštěnců dotýče, tvoří rozličné náhledy takovou patrnou příkroutou protivu, že o zprostředkování obou ani pomyslet nelze. Někteří staví hlas kleštěnců nad nejkrásší zpěv ženský a to jsou hlavně ti, kteří na zpěv kleštěnců uvyklí byli. Jiní, kteří ještě všecken vkus na pravé přírodě neztratili, jsou opačného mínění. K prvnějším náležel mezi kritiky hlavně Heinse, ano i Haeser. Onen praví ve své „Hildegardě“ (str. 27) s překypujícím nadšením: mladistvý, krásný, úplně vzdělaný hlas kleštěnce vyniká nade všecko v hudbě. Žádná ženská nemá tu pevnost, sílu a sladkost tónu a tak výdatné plíce.“ Poslední praví, že Italiani slyšíce hlas kleštěnce výrok „Ah, benedetto il coltello“ (Požehnán budiž nůž) nikdy zatajiti nemohli. Naproti tomu praví Daniel Schubart*): „Kdyby byl Bůh k svému oslavení kleštěnců potřeboval, zajisté by to v bibli stálo; avšak Bůh a jeho výborně uspořádaná příroda nenávidí všechna zmrzačení.

Jeť pravda, skrovný vplyv vlhkosti je příčinou, že částě hrdla kleštěncova obratnější jsou a tím musejí vysoké tóny a vše, co se technickou těžkostí a obratností nazývá, snadněji vyvésti, přemoci a dosíci, než obyčejní zpěváci; avšak co obyčejní zpěváci přičiněním, pilností a neustálým cvičením dokázali, o tom nám novější čas patrných dal důkazů, kde Lablache, Rubini a jiní celý svět mistrným a *přirozeným* svým zpěvem okouzlili.

Zkrocená svéhlavost.

Výjev ze života umělkyně.

U dvora Bedřicha II., krále pruského, bylo vše v největším očekávání. Vrchní komorníci, nejvyšší přídvorní, podkoní, lovčí, nejvyšší kancléř, pokladník, obřadník až na ma lé služebnictvo, jedním slovem: vše bylo na nohou, ba i v komnatách kolem krále samého bylo živo. Přijel totiž dnes velkokníže Pavel Ruský a za tou příčinou panovalo všude to největší rozčilení. Vše bylo v jednom víru. Dvořané létali jako na perutích po chodbách a schodech královského hradu. Při tabuli byl rozmar krále Bedřicha neporovnatelný a Pa-

vel zvolal nejednou: „To jest živá pravda, chce-li člověk něco příjemného zakusit a krásného obdivovat, nechť jde navštívit krále pruského. Takého pohostinství, tolik laskavosti a dvornosti nenajde na celém světě! Při sám Bůh, těším se však na dnešní večer,“ doložil konečně; „neboť známo, že Vaše Veličenství vzácným věncem nejznamenitějších umělců obklopeno jest. A jak by ne? Takový lov na výtečné umělce nedrží žádný z dvorů Evropských! Nežli my na to pomyslíme, osídla nalíčit a vzácného ptáčka polapit, již ho má V. Velič. dávno v kleci.“

„Jesti ale kříž s nimi,“ odvětil Bedřich, „a člověk zakusí dosti zlosti. Každý na světě se dá snadněji zkrotiti než zpěvačky a zpěváci. Já snadněji domnívám se dvě bitvy vyhráti, než jednu tvrdohlavou zpěvačku k poslušnosti přivesti.“

„Věřím rád, ačkoliv jsem se nikdy tím nezanášel, svéhlavé zpěvačky polepšovat. Avšak co nedokáže nepřemožitelné kouzlo mocí Vašeho Veličenství? Jsem již napřed přesvědčen, že dnešní večer v opeře bude jeden z mých nejkrásnějších; neboť těším se již dávno slyšeti Vaši věhlasnou primadonu *Gertrudu Maru*.“

„Jest to dobrá zpěvačka a z německých snad jedna z nejlepších, jinak bych ji byl ani při dvorní opeře nepodržel, neboť nenávidím německé zpěváky; jsou to pouze křiklouni. Mají obyčejně dobrý hlas; ale neumí ním vládnout!“

„A jak to přišlo, že Vaše Veličenství přece Maru engažovati dalo?“

„Slyšel jsem o ní, že má pěkný a vláčný hlas. Dal jsem si ji do Postupína zavolat a zkoušel jsem ji osobně.“

„A potvrdila se její pověst?“

„Nu tak, tak. Předložil jsem ji jednu ještě netištěnou bravurní arii od Grauna a zazpívala mi ji z čista jasna k mé spokojenosti, načež jsem jí 3000 toí. ročního platu nabídnouti a ji doživotně engažovati dal.“

„Aj, když takovému znalci, jako je Vaše Veličenství, vyhovžla, tím více okouzlí mne laika a nováčka v tomto umění.“

„Nevím, nevím,“ odvětil Bedřich a vzav na to nutný šňupec, pokračoval: „Byla nějaký čas nemocná, a od té doby co si nezvedeného muže na krk pověsila, počíná být velmi svéhlavá.“

„A kdo je její muž?“

„Jistý Jan Mara, syn českého hudebníka, sice velmi obratný cellista; ale nezdárný a nezvedený chlap, jenž svou ženu k vzdorovitosti ponouká!“

Bedřich chtěl ještě něco mluvit: avšak tu přikvapí obřadník a sděluje šeptem králi, že se Mara co nemocná ohlásiti dala. Bedřich znal její nemoc; nechtěla proto zpívat, že král jejího muže s ní do lázni českých pustiti nechtěl. Avšak Bedřich si dnes předsevzal, že Mara zpívati musí a kdyby ji z lože nemocného do divadla násilně odvest dáti měl. Nechtěl se před velkoknížetem od ženské dáti zahanbit a poslal ji přísný rozkaz, že dnes v opeře zpívati musí; načež se opět dále s velkoknížetem bavil.

Přiblížil se večer. Divadlo bylo přeplněno a také celý dvůr byl přítomen. Již započala ouvertura. Bedřich Velký poslal do šatnice divadelní, zda již Mara přichystána jest;

*) Ideen zu einer Aesthetik der Tonkunst von Schubart, pag. 44.

ale nemálo se podivil, zaslechnuv, že Mara doma na lůžku leží. I rozhorlil se velice a předsevzal si pevně, že stůj co stůj tuto svéhlavou zpěvačku dnes k zpěvu donutí. Dal si předvolati důstojníka své stráže a udělil mu potřebné rozkazy.

Mara, která krále vzdorováním k tomu donutit chtěla, aby ji na vždy propustil, anto jí ředitelstvo anglické opery 16.000 L. přislibovalo, ležela lhostejně na loži a nepomyšlila si, jaká asi podivná návštěva ještě ji tento večer ze sladkého „far niente“ vyburcuje.

Najednou zaslechne řinčení zbraní a kroky vojáků v před-síni a hned na to otevrou se dvěře a důstojník stráže královské objeví se na prahu. „Přicházím ve jmenu krále, abyste okamžitě nás následovala.“

„Nemohu,“ zašeptala Mara, „jak vidíte sami, jsem nemocná.“

„Vy ale musíte!“

„Nepůjdu!“

„Nuže tedy užijeme násilí!“

„Čiňte, co chcete, nehnu se z místa!“

„Dělejte svou povinnost,“ zvolal důstojník k vojínům a po těchto slovech kynul dragonům. Tito přistoupíce vyzvedli ji z lože, oblekli ji navzdor všemu bédování v kožich a plášť a odnesli ji přes schody do vozu, jenž u vrat na ni čekal. Posadivše ji do něho obstoupili ho čtyři v pravo, čtyři v levo a jeli v nejrychlejším trysku k divadlu, a tam ji odnesli do šatnice.

Mara plakala, když na sebe zlatem vyšíváné šaty, které král k tomuto představení zvláště zhotoviti dal, oblekala a nevěděla ani, když ji komorná zcela novým šperkem z perli sestávajícím krášlila. Předsevzala si ale tak nedbale zpívati, že králi chuť přejde, naslouchati jí podruhé.

Opona vzešla. Mara vystoupila a král pot s čela si utíraje zhluboka si oddechl; avšak tajemná jeho radost nad příchodem jejím netrvala dlouho.

Mara nezdála se býti dnes při hlase a přitom zpívala tak chladně, nuceně a beze všeho citu, že velkokníže Pavel otázku maje na rtech, jaksi s úsměskem ku králi se obrátil.

Král rozuměl tomuto pohledu a netrpělivě vrtěl sebou na sedadle, které se mu dnes snad ponejprv spíše mučnickou stolicí než pružnou pohovkou býti zdálo.

Tu se k němu nahnul velkokníže: „Je to Vaše primadonna, Veličenství?“ tázal se krále.

„Ano!“ a černý mrak mrzutosti přejel čeho jeho.

„To my máme —“

„Lepší, myslíte? vpadl mu král do řeči. To zajisté ne; ale nikoliv tak svéhlavou.“

Mezi touto rozmluvou pohledla Mara z jeviště k lóži královské, aby se pásala na zlosti a hněvu svého despota; avšak místo obličej krále padl jí do očí úsměšek na lících velkoknížete Pavla, v němž cosi urážlivého leželo. Zdálo se

jí, že velkokníže o jejím umění pochybuje a jediný tento pohled pronikl celou její bytostí až do nejtajnějších hlubin. Poznalaf, že se jí cizí princ vysmívá a to ji bodlo k srdci a a zasadilo samolibosti a sebevědomí jejímu nemalou ránu. Víc než celá královská moc, víc než deset pluků vojáků, víc než všichni královští hosté dotkl se jí tento úsměšek.

Vztýčivši se hrdě, pohledla ještě jednou k lóži královské, jakoby na srozuměnou dáti chtěla, že nyní ukáže, co umí.

I počala nyní plným svým hlasem zpívati. Jako nejkrasší perle řinuly se nejokrouhlejší a nejpůvabnější trilky, hned v největším forte se rozléhající hned v šeptajícím pianissimu se ztrácejíce. Hlas její nabýval najednou více a více mohútlosti, zvučnosti a zvonkovitosti. Jako slavík, když nejlibezněji klokotá, tak zazníval její rozkošný zpěv.

Velkokníže Pavel byl u vytržení, neboť něco tak dokonalého ještě nikdy neslyšel. Sám král užasl nad nedostižným zpěvem Mary a viděl teprv nyní, jakou neocenitelnou umělkyni u své opery chová. Vítězoslavně pohledl na Pavla jenž jako socha sedě o zábradlí lóže se podpíral a ani oka se zpěvačky nespustil.

Avšak to, co až dosud Mara zpívala, byl jen malý pokyn, co později přijde. Blížila se její poslední arie před finalem opery. Teď, teď chtěla zpěvačka všechno své umění na odiv postavit. Arie nastává a obecenstvo ani nedýchá. Křišťálový pramen nejsladších tónů prýští se z úst znamenité zpěvačky, která s nejvřelejším citem a s uměleckým zápalem svou arii přednáší. Nyní blíží se již poslední takty při hlavní fermatě a slyš! Mara sebravši všechnu sílu a všechno své umění vyvádí tak rozsáhlou kadenci, jakouž ještě nikdo neslyšel a končí ji jednoduchým, dlouho trvajícím trilkem, jenž hned jako Eolova harfa jemně zaznívá, hned zas jako bouře rozsáhlé prostory naplňuje. Trilek nechce přestatí a zdá se, jako kdyby zpěvačce dech ani vyjítí nechtěl. Tu zvolna, tu zas rychleji střídají se oba stříbrojasné zvuky, tu síly nabývají, tu zase utichují, až konečně trilek poznenáhla zmirá až posléze umlkne. Obecenstvo je v zanícení a spolu v ouz-kosti, aby zpěvačce prsa se nerozpušky.

Velkokníže a král sám vstanou, nahýbají se přes lóži a tleskají co nejvíce mohou, co zatím nesmírně četné obecenstvo s nekonečným hřímajícím jásotem je následuje. Velkokníže Pavel byl v nadšení a král věděl nyní teprv, co si na této zpěvačce zakládati může.

Vítězství bylo sice na straně Mary; avšak Bedřich provedl přec to, co byla vůle jeho; zkontil totiž její svéhlavost. Slyšelf ji ale posledníkráte. Brzy na to pokusila se Mara tajně se svým mužem utéci; byla ale bohužel několik mil od Berlína od vojska chycena a muž její k vojsku odveden. Druhý útěk r. 1780 podařil se jí šťastně. Odebrala se se svým manželem do Vídně a r. 1782 do Paříže, kdež i nad slavnou zpěvačkou Todiovou triumfy slavila. A. M. K.

Feuilleton.

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Josefodolu. (Zpěv. spolck.) Josefodolský zpěvácký spolek uspořádal dne 5. ledna 1862 v hostinci v Josefodole pěveckou zábavu. Program obsahoval následující sbory: 1) „Česká vlast“, sbor a kvarletní solo, hudba od J. N. Škroupa. 2) „Milujme se“, sbor od P. Jirgesa, 3) „Kovářská“, baritonové solo a sbor s doprovázením forte-piana. Báseň od Dr. F. L. Riegra, hudba od Procházky. 4) „Cestující po vlasti“, pochod, hudba od Fr. Abta. 5) „Čechoslovan“, sbor od J. Picka, hudba od V. Zavrtala, pak německé sbory od Titla, Procha, Heniga, Schmölzera a F. Lachnera.

(Y+Z) **Z Pardubic,** 6. ledna 1862. (Vánoční stromek. — Kostelní skladby. — Hudební a pěvecká zábava. — Sv. Silvestr a Nový rok. — 5. ledna koncert.) Zajisté krásný závod jest ten, kdež se úmyslně taká slavnost uspořádá, kteráž nejen cit a celou bytost každého člověka uslechťuje, a při které příležitosti chudobě se odpomáhá. Taká slavnost byla dne 23. prosince 1861 ve velké síni 1. reálné školy držána. Pěkný „Vánoční stromek“ byl vystaven, okolo leželo na sta rozmanitých malých i větších dárků k udílení chudým žákům a žákyň, a jak mile k večeru přátelé maličkých do síně se shromáždili, vystoupilo asi 40 houslistů, realisté a žáci zdejší hlavní školy, a přednesli 1. oddělení „Dětské ouvertury“ od J. Slavíka pod řízením reálného učitele pana Frant. Jandy; po skončení následoval od obecnstva hojný potlesk. Pak byly od pp. učitelů holky předvedeny, zpívaly a deklamovaly, a posléze byly dítky dárky podílány. Na to provozovala Pardubská kapella 2. oddělení „Dětské ouvertury“, v němž také pastorální myšlenky půvabně protkány jsou. Mladí junáci vykračovali si hrdinsky, neb bezpochyby myslili sobě, že věhlasný Paganini byl zrovna tak odměněn za jeho kouzelnou hru, jako snad oni. Nu! dopřejme chlapcům tuto oblažující obrazovnost. Pak žáci z hlavní a reálné školy zpívali, deklamovali, a mezi těmi vzbudil 6letý nadějný Bohuslav, syn vážného učitele i horlivého národovce, p. Matěje Kučery dlouhou a přece na slovo vzatou básní: „Ježíšek“ od Rozuma velkou pozornost. Realisté zpívali písně: „Kde domov můj“ od Škroupa, „Dobrou noc“ od Hermana a posléze „Národní hymnu“ od Haydna. Děti i rodiče se ubíraly se zářícím pohledem a přestastnou myslí k svému domovu a u jiných přítomných četných hostů bylo pozorovati, že na ně slavnost blahodárně účinkovala. Toť jest našemu příčinlivému a vůbec milovanému řediteli p. Janu Chmelíkovi co děkovati. — První vánoční

svátek se provozovala v děkanském chrámu Páně při zpívaných službách Božích velká pastorální mše do D-dur od Zik. Koleského, ředitele kůru sv. Štěpána v Praze; offertorium, klarinet a baryton-solo od Diabelliho; graduale, sopran a alt-solo od Vitáska. Hudbu vedl ředitel kůru p. Václav Pospíšil a provedení bylo při mnoho dilettantů dobré. Druhý vánoční svátek se provozovala pastorální mše od V. Horáka, ředitele kůru u matky Boží před Týnem v Praze; graduale a offertorium od R. Führera. Byly to sice menší skladby, však výtečné a dosáhly ještě uhlazenějšího a správnějšího provedení nežli 1. svátek, t. j. na Boží hod. — Dne 29. cestovalo několik údů zdejšího zpěv. spolku za čestným pozváním do blízkého sousedského Heřmanova Městce, kdaž p. Steinich hudební a pěveckou zábavu uspořádal. Zpívány byly 3 sbory, totiž: a) „Utonulá“ od Krížkovského, b) „Cikáni“ od Vogla a c) „Na vlast“ od Jelena. Protože jen první a poslední zkouška se odbývala, a sbory takřka jen „jednou vodou vyprány byly“, z příčiny té nemůže se arci o praecisnosti ani mluvit, avšak nemohu ne tvrdit, že navzdor tomu od obecnstva sbory pochvalně přijaty byly. „Zvonky“ hrál pěkně p. Horálek, ředitel kůru v Chrudimi; p. Frant. Janda z Pardubic zpíval: „Srdce ztracené“ od Pivody, a musel píseň samou opakovat. P. Steinich zpíval píseň od Hniličky: „Na výsošti hvězdy svítí“ (Příloha k Daliboru). Koruna toho večera byl bez odporu Theodor Tomášek, kapelník v Litomyšli. Slyšeli jsme od samého 3 kusy, a musíme vyznati, že větší jistoty, větší techniky i čistší vytríbenosti jsme od toho umělce od času, co jsme ho posléze slyšeli, pozorovali; byl také za svou cituplnou hru od obecnstva vícekrátě štědře vyznamenán. Dva momenly na tomto večeru nás překvapili, a sice: 1. „Ferialní švingulace“ se nemohla dávat, neb prý jeden pán kvapně účinkovati odřekl. 2. „Já jsem Češka“, deklamace z Lady nesměla se přednášet, proto že bylo, jak veřejně p. Steinichem oznámeno, „od úřadu vyškrtáno.“ V hostinci u „Pivničku“ jsme se pak výhorně bavili, načež Heřmanovu Městei — Sláva! — Na sv. Silvestra se dávalo Te Deum do C-dur od Alb. Maška, ředitele kůru u sv. MikulášN v Praze. Na nový rok se opakovala velká pastorální mše od V. Horáka, byla ale velká pastorální mše od nesmrtelného Führera určená; za příčinou, že někteří dilettanti hlavy bolení měli, upadl tento úmysl v nic. Vždyť se to může vynahradiť. — Posléze sdílím, že 5. ledna p. Th. Tomášek v Pardubském „Odeonu“ koncert uspořádal, kterýž přítomné hosté docela uspokojil. P. Tomášek byl poleskem přijat, a stal se

miláčkem našeho obecnstva, zvláště krásného pohlaví, neb i jeho zevnějšek jest příjemný. Při koncertu podporovali ho tenorista p. Tomšu, baritonista p. Janda a pianista p. Šrůtek.

Ze Skuče. (Beseda). Ve čtvrtek dne 26. prosince m. r. uspořádali zdejší p. aktuar P—, p. P. V— a několik zdejších studujících besedu. Při besedě té předneseny byly deklamace od slečny A. P—, sl. A. Ry— a některých pp. studujících; p. aktuar a z vůkolí se sešli pp. učitelové přednesli několik krásných písní vůbec zdařile a plynně. Bylo to krásné podívání, jak se naše dívky v slovanských šněrovačkách a jim po boku naši jonáci v čamarách po sále procházeli. Když se beseda ukončila, zazpívala rozjařená společnost jednohlasně „Hej Slované“ a „Kde domov můj.“ — Čistý výnos besedy věnován jest na národní divadlo. Podobné zábavy jsou u nás jen zřídka, kojíme se ale tou nadějí, že se v nastávajícím masopustě více takových zábav uspořádá. —A. M. E.—

Z ciziny.

Z Možire. (Pohřeb českých hudebníků.) Znáám jsou Vám události Varšavské. Však nejen tam, ale všude, po všech krajinách Polsky se nelidské výjevy ruské vlády opakují. Vznesený zpěv, krásný hymn „Bože coš Polské“ jest příčinou, že chrámy zavřeny, jich strážcové knězi v Sibiř posláni a lid upoutaný v tmavá vězení uvržen. I já byl svědkem takového národního aktu v blízkém městečku Možiri. Zpíval se tam jednoho dne v kostele po mši tento hymnus, kdežto jsem na varhany hrál — a za to se stal oblíbeným; projevil mi dík tím, že, když jsem tam koncertoval, místnost byla přeplněna. O Možiri Vám ale ještě něco pěkného povím a přál bych, byste to uveřejnil v „Daliboru“, neb se to týká českých hudebníků. — Jest vůbec známo, že čeští hudebníci v celém světě ctěni, zvláště ale v Rusku velmi dobře placeni bývají. Toho důkazem nová případnost, kteráž předešlého roku se stala. Přišlať totiž v masopustě společnost českých hudebníků do městečka. Jeden z nich onemocněl a Možirští ho do nemocnice bezplatně přijali, on ale umřel. Sebraliť dostatečnou částku peněz a vystrojili mu pěkný pohřeb. Byl jsem přítomen, těšilo mne velice, jak mnoho soucitu objevili, nezapomínajíce uprostřed strastí svých na nešťastného. Při pohřbu se zúčastnilo mnoho lidstva, professori a studenti; kněz nad hrobem vylíčil ohnivými slovy poslední dobu života zemřelého, pravil, s jakou bolestí se loučil s dálnou vlastí . . . a pomodliv se „Otče náš“ první z přítomných hodil hruď na černou rakev, skropenou slzou přátelskou! V krátkém čase rozloučili se

se světem ještě jiní dva. Obyvatelé města položivše na jich hroby zelený věnec, sebrali značnou částku peněz ku podpoře sirotku zemřelých otců; hudebníci ostatní se smutnou zprávou se vrátili do Čech. A kdo se ukázal býti tak šlechtěným? Poláci! od Rusů toho nečekejte. Bývám častěji v Možiri na návštěvě, nejednou jsem slzy vyloudil Polákům naši písní „Kde domov můj?“ S.

Petrohrad. (Verdiho nová opera „Un Ballo in Maschera.“) Verdi vzal k této operě látku od Scribe: „Gustav III.“ nebo: „Bálová noc“, která jak známo od Auberu v hudbu uvedena a od ruské zdejší operní společnosti pod jmenem „Tonzaro“ se provozuje. I u Verdiho jest děj z Stockholmu do Bostonu, středisko severoamerického boje pro svobodu, přenesen, a „Riccardo hrabě z Varvichu,“ Bostonský guvernér, převzal roli Gustava III. a jeho sekretář „Renato“ úlohu hraběte Ankarströma. Švédští náčelníci celého spiknutí, hrabata Horn a Ribbing přeměnění jsou v prosté osoby „Samuel“ a „Tom“. Jinak zůstala celá událost, jak ji Scribe vypravuje. Že italská skladatelová starších librett od výtečných předků v hudbu uvedených, opět nyní užívají, jest vůbec známá věc. I Rossini složil svou komickou a mistrně provedenou práci „Lazebník Sevilský“ dle opery Paisiellovy; ač byla tato práce první večer od přívrženců Paisiellových pro tuto smělost vypískána, co však tím více pomohlo Rossinimu; neboť jeho práce dosáhla v celém hudebním světě práva měšťanského. V Paříži se Verdiho opera vzdor upomínky na text z opery Auberovy líbila. Tamější kritika uvítala hudbu co značný pokrok Verdiho, a v skutku zdá se, že skladatel v ní na jinou cestu vkročil, zanechav po sobě mnoho důkazů svého ohyzdného počínání. Jako Rossini ve svém „Vilému Tellu“, Bellini v „Puritanech“, Donizetti ve své „Favoritce“, tak také Verdi v této operě obrací se na pokání. Zvláště instrumentace svědčí o pravdivé vůli, by se k výši francouzských mistrů povznesli. Ostrost a nápadnost jest převládající, však i jsou místa k nalezení, kde mnoho Verdi s jednoduchými prostředky dokázal. Toto platí (ač po prvním poslechnutí nemožno určitěji souditi) o druhém a třetím dějství. Zpěv věštkyň „Ulriky“, teretto a kvintetto druhého, pak velká arie „Amelie“ a terzetto třetího dějství jsou práce, které nad jiné vynikají. I na kontrapunktistu sobě Verdi zahrál, o čem důkaz podává exposice praeludia, sestávající z motivů spiklých náčelníků Toma a Samuela, jakož předvedení dvou rozličných myšlenek prvního finale v jeden celek. Jen poslední arie, kterou Riccardo po zastřelení zpívá, jest co do působení arii Edgara z Lucie podobná, a pro svou délku málo prospěšná. V celku není možno zapřítí značný vliv Meyerbeera. Ač mnoho sprostoty a trivialnosti lze i zde jako v

jeho dřívějších operách nalezi, které tím více se od výše jmenovaných kusů liší. To platí o prvním finale, o humoristickém sboru v třetím dějství a mnohých jiných místech. Zdá se, že bez takových sprostot, které operní jeviště v taneční krčmu nebo v cirkus proměňují, nemůže Verdi aneb jiní skladatelové italská svých krajanů rozehrát a uspokojiti. Ostatně, jak již podotknuto, převládá v operě pravdivá vůle skladatele, nadchnutá však na některých místech až příliš způsobu Meyerbeera a francouzských mistrů vůbec.

Ze Solnhradu. (Noví sbormistři). Dne 5. t. m. odbýval zdejší zpěvácký spolek „Liedertafel“, který 12 zpěváků čítá, roční volbu představených. Co sbormistři byli zvoleni kapelník a ředitel Mozarte H. Schläger co první a pan Fr. Jelínek, Čech a archivář Mozarte, co druhý sbormistr. Pan Jelínek zanášá se též komponováním českých sborů, a co nevidět snad v Praze nějaký uslyšíte. B—

Obzor umělecký.

Hudba. Pan J. F. Hölzl z Pětikostelů oznámil v novinách před nedávnem, že má kadeř Beethovenovu. Následkem toho uveřejnil v Berlíně pan Maurice Schlesinger v Badnu-Badnu, druhdy redaktor Pařížské „Gazette musicale“, že nejen od Beethovena kadeř obdržel, nýbrž i od Cherubiniho a Spontiniho.

— Italská opera v Paříži připravuje následující opery: „Safó“ od Paciniho, „Furioso“ od Donizettiho, „Serva padrona“ od Pergolese a „Cosi fan tutte“ i „Don Juan“ od Mozarta.

— V Koburku dávala se dne 25. prosince nová opera „Panna Orleanská“ od Ant. Langerta, v nížto skladatel zdatný talent osvědčil. Co vzory tanly mu Mendelssohn a Wagner. K nejzdařilejším číslům náležejí arie a modlitba Johanny a finale prvního aktu; arie a duett (Anežka a král) a závěreční sbor druhého aktu; komtett, korunovaci pochod, finale třetího aktu; scéna a duet (Lionel a Johanna) arie a duet a závěreční arie čtvrtého aktu. Poslední akt je nejzdařilejší. Snaha po charakteristice se z větší části skladateli podařila. —

— V Paříži zemřel dne 27. prosince Alexandr Boucher, výtečný houslista, o němžto jsme v loni zajímavý výjev z jeho života přinesli.

— Gounodova pětiaktová opera „Královna Saba“ bude se dne 10. února v Paříži dávatí. — Scénické vystrojení je prý velkolepé; jedna jediná dekorace k prvnímu aktu stojí 1500 franků.

— Musikální obchodník Quidi ve Florenci obstaral velmi elegantní kapesní vydání Meyerbeerových „Hugenot.“ Vydavatel obdržel za toto podivuhodné vydání medailii co čestnou cenu. — Ve velké operě v Bruselu studuje se nová opera

„Stella monti“ od Kettenusa, belgického to skladatele. Text je od Desmoulina a vzat jest z klassického romanu „Zasnoubenci“ od Manzoniho. — V Londýně dává pianista Arnošt Pauer, professor na kr. akademii, historické koncerty z oboru klavírní hudby. Mimo jiné hrál též skladby českých skladatelů: Tomáška, Lad. Duška, Černého, Moschelesa, Schulhafa atd.

— V Londýně zemřel hotovitel pian, jistý pan Broudwood, kterýžto kromě mnohého movitého jmění, po sobě zůstavil pouhou maličkost, kteráž neobnáší víc, nežli 350000 liber šterlinků, což jest dle našich peněz půl čtvrtá milionů zlatých, ale ve stříbre, ne v papírech.

Sochařství. Puškinův pomník. V Petrohradské akademii krásných umění jest nyní vzorek pomníku vystaven, jenž má být postaven slavnému básníku ruskému Puškinu. Postava básníková je hlavní a u prostřed celého skupení. Scény z nejvýtečnějších básní Puškina budou krásně podstavec, na němž pomník státi bude.

— Pomník jubilejní v Novgorodě. Již od několika let mluví se v Rusích i v Polště o pomníku, jenž má býti postaven v Novgorodě na památku založení ruské říše před 1000 lety. Dopisovatel Petrohradský do „Times“ píše o něm: Pomník ten bude z části čedičový, z části bronzový, 50' vysoký, v podobě zvonu, na památku onoho velikého zvonu, jenž někdy visel ve svobodném Novgorodě a nyní se nalézá v Moskvě. Pásmo polovypuklých řezb objímá spodní jeho díl; u prostřed je šestero skupenin ohromných; celek ověnčen jest řeckým křížem, jež drží allegorická postava, představující pravoslavnou víru. U nohou jejích klečí osoba, vyznamenávající ruský národ, chráněna štítem, na němž jest orl dvouhlavý. V prvním skupení je hlavní osobou Rurik, zakladatel říše, v druhém Vladimír, pokřestitel národa, v třetím Demeter Donský, osvoboditel jeho od Tatarův, ve čtvrtém vyniká Ivan III., zakladatel moskevského carství, v pátém Michaje Fedorovič, první z Romanovcův, konečně v šestém Petr Veliký, obuvoitel říše. V rytinách polovypuklých jest 107 osob: mužův zasloužilých o národ ruský v ohledu náboženském, vojenském, literárním, uměleckém. Pomník postaven bude r. 1862 dne 20. srpna, jakožto na den výroční korunovace nynějšího císaře. Paměti hodno, že na pomníku nic není, co by se týkalo Polsky.

Stavitelství. Calzado staví nyní v Paříži pro italskou operu nový dům, jenž na vchodu Boulevardu Malesherbes zřízen bude.

— Stavba nového operního divadla ve Vídni již počala. Řídícím stavitelem jest, jak známo, architekt a městský stavitelský mistr, náš krajan pan Hlávka; architekti stavby jsou: vrchní stavitelský rada

prof. E. van der Nüll a prof. A. šlechtic Siccardsburg,

Malířství. Malíř podobizen, H. Schaffer v Paříži obdržel státní pensi ročně 2500 franků.

Z Prahy.

Divadlo. V neděli dne 12. t. m. provozovaly se ve prospěch pana Pokorného dvě nové původní veselohry a sice: „Veselohra“ od Fr. Jerábka a „Veselý pohřeb“ od Václ. Vlčka, z nichžto první příznivého výsledku dosáhla. Jerábkova veselohra vyniká dobrými situacemi a dosáhne vždy, ačkoliv v ní svěží humor první roli nehraje dobrého výsledku. Vlčkův „Veselý pohřeb“ byl bez všeho úspěchu proveden. Ve čtvrtek dne 16. t. m. dávala se tragédie „Marie Stuartka“, v nížto sl. Libická v titulní úloze pohostinsku vystoupila. Sl. Libická je co do zevnějšku pěkný divadelní zjev. Má ve hře již značnou rutinu, anto již 2 leta při kočovnícké společnosti pana Štandery s dobrým výsledkem účinkovala. Sl. Libická provedla svou úlohu slušně a bude zajisté vítanou akvisicí pro obor sentimentalni, kamž organem svými přikázána jest. Paní Kolárová provedla úlohu Alžběty s obvyklou obratností. Včera provozovala se ve prospěch pana Waltera „Lesní panna“ od J. K. Tyla.

— Výbor sboru pro zřízení českého národního divadla odbýval v pondělí u přítomnosti skoro všech svých oudů za předsedání Palackého, poněvadž jindy vždycky přítomný předseda p. M. Berger tenkrát přijíti nemohl. Sekretář podal zprávu, že téměř všickni do sboru zvolení pánové volbu ochotně přijali, a i ti, kteří ji přijmouti nemohli, svědčí v přípisech, že snahy sboru všim jiným způsobem podporovati budou, mezi nimiž hrabě Hanuš Kolovrat-Krakovský, hrabě Valdstein, hrabě Otakar Černín. Ochotně volbu přijali mezi jinými též kníže Karel Schwarzenberg, hrabě Clam-Martinič, hrabě Jan Harach, baron Aehrenburg, hrabě Jindřich Chotek. Kníže Lobkovic ještě nedal odpověď, doufáme však, že, jakožto jeden z nejstarších šlechticů českých rád přistoupí. V poslední době (tedy za ne celý rok) přijalo se 5233 zl. z příspěvků beze všeho vybízení zaslanych, což ovšem dobrou naději podává, až se sbírky rádně zavedou. Hlavně se jednalo o některých člancích statut, které za předešlého systému k přijmutí nařízeny byly. Jmenovitě ten, že si sbor nemohl voliti sám sběratele, a vázán byl na představené v obcích, z nichž se jich málo k tomu hodilo, a ještě méně chuti mělo. Příští valné shromáždění sboru ustanoveno na pondělek dne 27. ledna o 4. hodině. Výbor bude k vůli sestavení programu pro valné shromáždění odbývati ještě jednu schůzku.

— Karlínský chrám. V příčině

tisícileté památky zvěstování křesťanství Slovanům svatým Cyrilem a Metodějem, kteráž napřesrok slaviti se má, opětuje „Pozor“ lonské provolání hraběte Jana Harracha o zavedení obecných sbírek, aby Karlínský kostel sv. Cyrilla a Metoděje také uvnitř k této slavnosti důstojně zřízen a vyzdoben býti mohl. Neboť zajisté jest věcí nanejvýš žádoucí, aby k této velepamátčné slavnosti dokonán byl první chrám v Čechách těmto věrozvěstům a dobrodincům Slovanstva zasvěcený. Kostel Karlínský je zvenčí už sice dohotoven, uvnitř však potřebí jest oltářů, kazatelny, varhan, křtitelnice atd.

— Ředitelství jednoty k zachování a dostavení chrámu Svato-vítského na hradě Pražském odbývalo dne 9. t. m. první letošní schůzi svou. Ze zpráv, podaných pokladníkem, vyjímáme, že při konci minulého roku jmění jednoty obnášelo 26.398 zl. 10 kr., jež vydáním na boudu kamenickou a jiné přípravné práce opět na 23562 zl. 24. kr. sešlo. Zároveň oznámeno, kterak se zmáhá účastenství a údův přibývá ke spolku. JV. císař připověděl, že chce podporovati takové krásné dílo. Nových údův během měsíce prosince m. r. přihlásilo se 17, mezi nimiž jest náš slavný Palacký. Co se dotýče nových přínosův, jmenovati sluší žáky na české realní škole, kteří mimo roční svůj příspěvek 59 zl. složili; dále 200 zl., jež nejmenovaný kněz jednotě saslal. — Co se týká uzavření v dotčené schůzi učiněných, podotýkáme, že ředitelstvo nyní usiluje přede všim o rozšíření spolku a o rozmnožení podporovatelů jeho. Za tou příčinou sbírají se jednatelé a údové. Ředitelstvo, jemuž byli nejd. pp. biskupové m. r. připověděli všelikou pomoc, za touž příčinou obrátilo a obrátí se s prosbou ku šlechtě a velkozemanům, k opatům klášterů, k biskupům ve vlastech sousedních, k zemskému sněmu a k samému králi. Nepochybujem, že vsady dostane se mu potřebné štědré podpory. — Konečně je nám se zmíniti o dvou mnohoslibných úkazech. Pan kanovník dr. Prucha totiž oznámil, že se nabídl dobrodinec, jenž chce obětovati několik set na okna ze skla malovaného do drahocenné kaple sv. Václava. Zároveň se má v řečené kapli nad hrobem sv. vévody vzdělati nový otlář, na němž by pak se postavila nejstarší socha sv. Václava, krásné to dílo Arlerovo ze 14. věku. Posléze sděleno, že hr. Klam-Martinič hodlá na svůj náklad obnoviti kapli Martiničskou, před věky zařízenou od předků jeho.

— Jednota přátel chrámové hudby v Čechách měla dne 31. proš. odpoledne na Staroměstské radnici výroční svou schůzku za předsednictví pana dra. Mayera. Z jednatelské zprávy vyjímáme následující: Počet členů zrostl za ten rok ze 340 na 380, čeho hlavní má zásluhu p. farář u sv. Trojice, P. Novotný. Počet žáků varhanické školy postoupil ze 235

na 292, tedy o 72. Řádných žáků bylo v 1. ročníku 28, v 2. 26; českých čekatelů učitelství v 1. ročníku bylo 77, v 2. 75; německých čekatelů v 1. ročníku 45, v 2. 31. Denně učilo se 7 hodin. Koncem roku 1860 zůstalo v kase jednoty 6624 zl. 21 1/2 kr. Za ten rok bylo příjmů 2595 zl. 89 krejc. (v čem je vpočteno 210 zl., jež náboženský fond jednotě poskytuje); výdaje činí 2181 zl. 14 krejc., zbývá tedy v pokladnici 7038 zl. 96 1/2 kr. K návrhu p. místodržitelského rady Klinglera zakoupí si jednota pětistozlatový los z r. 1860, aby mohla vyhráti. Za čestné členy byli zvoleni pp. ředitel varhanické školy Krejčí, ředitel kůru Horák, varhaník A. Proksch v Liberci a paní Schmidt-Procházková. Losem byli vyloučeni z výboru pp. dr. Kanka, dr. Ambros, dr. Mudroch a stavovský ředitel registratury Erben. Z těch byli opět zvoleni pp. doktoři Mudroch a Ambros a pan Erben a nově zvolen p. dr. Tragy.

— Nový obraz. Vážený náš učenec a umělec kněz Rupert Precechtěl řádu Servitského vydal opět velmi úhledný obraz, který by u nás v žádné síni besední chyběti neměl. Jest to skupení českoslovanských výtečníků dobře sestavené a do podrobnosti vyvedené. Obsahuje podobizny Karla IV., Arnošta z Pardubic, dějepisců Kosmy a Františka Pražského, básníka Davida Vlasatého z Hlavačova, Jana Jesenského, Vavřince ze Španova, Jakuba Pontana (Spanmüllera), Jeronyma Himheima, učeného opata Strahovského, Viléma Slavaty z Chlumu, Křištofa Kyblína z Waffenburka, Tomáše Pešiny z Čechorodu a Bohuslava Balbína. Bylo by přáti, aby se naši knihkupci horlivě ujali o rozšiřování těchto obrazů páně Precechtělových, v nichž se pokračovati bude. Pan Precechtěl ohlásil pozvání ku předplacení na toto první a na v brzku následující druhé a třetí skupení českoslovanských výtečníkův, které 3 zl. 30 kr. obnáší, když brzo na něho do Pešti franko se zašle. Druhé skupení vyjde v únoru, třetí v dubnu. Jednotlivé skupení mimo předplacení stojí 1 zl. 60 kr. To je i cena knihkupecká. Vydavatel „Českoslovanských výtečníkův“ podobiznu dějepisce Paprockého, také Klenu Rozkočaného Slováka, Moravana Jana Miliče Kroměřížského hledá, kdo o nich ví, ať ráci vydavatelé zvěstovati, kde se nachází.

(Lum.)

— Na slovo vzatý malíř pan Jan Quast, který se as před půl letem z Varšavy do své vlasti navrátíl, dokončil, jsa peněžitě od umění milovného pana Štočka, měšťana Pražského podporován, velkolepé malby na skle k oknu chrámovému, kteréžto mimo krásné a velice vkusné mosaiky obsahuje mistrovský malovaný obraz „Na nebevzetí panny Marie“ dle Tiziana. Okno toto jest 30 střeveců vysoké a bude co nevidět veřejně vystaveno. Obraz tento může směle s nejlepšími obrazy

na skle od Mnichovských mistrů zavoditi a kojíme se nadějí, že některý český bohatýr nezamešká, vlasti naši ho zachovati.

— Podobizny pana purkmistra Er. Pštrossa, českého poslance v říšské radě pana Josefa Macháčka a hraběte Jindřicha z Clam-Martiničů, vyjdou tyto dni u J. Farského, jehož neobyčejná činnost uznání zasluhuje.

— Malíř p. Koutský, nejdovednější z nynějších dekoračních malířů rakouských, jest místo malíře Kasmanna pro zdejší divadlo získán. Spatříme tedy bohdá opět malby umělecké ceny.

— Malíř pan Karel Javůrek maluje větší obraz, představující zavraždění důvěrníků vévody z Friedlandu: Viléma hraběte Trčky a Kristiana z Illova na zámku chebském.

— Fotografie. Velezajímavý pokus podařil se našemu malíři podobizen a toho času i nejpřednějšimu fotografovi, p. Janu Brandeisovi. Vyvedl totiž večerního času při elektrickém světle velmi zdařilou kopii v životní velikosti menšího fotografického obrazu. Mnozí se o cos podobného pokoušeli, ale žádnému se to posud nepodařilo tak, jako panu Brandeisovi, jehož fotografická dílna „v jámě“ velkého účastství dochází, zvláště u vznešenějšího obecenstva, která si u velkou oblibu bere fotografie, panem Brandeisem vyvedené barvami pastelovými, v nichž teď dozajista v celém Rakousku soka nemá. (L.)

— Podobizny. Z umělecké dílny p. J. Farského vyjdou tyto dni velmi krásné malé podobizny Jena Husa, Jana Rokycany, Jana Amosa Komenského a Petra Chelického, jimž následovati bude rada podobizen jiných slavných mužů národa českého ze starší doby. Při tomto chvalitebném podniknutí učiněno praktické a povšimnutí hodné opatření, že na zadní stránce každé jednotlivé podobizny zároveň vytištěn bude stručný životopis vyobrazeného.

— Malíř historických předmětů Trenkwald, jehož historické malby na obmítce v Rudolfově letohrádku za král. hradem Hradčany k nejlepším toho druhu náležejí, navrátil se z Říma, kdež užíval po několik let mu udělené nadací, nyní do Vídně. Trenkwald jest jeden z nejvýtečnějších žáků Rubena, bývalého ředitele nměleeké akademie pražské, nyní ředitele c. k. akademie umění ve Vídni.

— Velké poprsí sádrové našeho zvěčnělého Václava Krolmusa velmi zdařile u životní velikosti shotovil dovedný umělec, pan Jos. Effenberger mladší, jenž dříve již vyvedl podobná poprsí Jiřího Poděbradského, Karla IV., Veleoslavína Komenského, Jungmanna, Hanky, skladatele Františka Škraupa, Palackého a Riegra.

— Národní beseda odbýváti se bude dne 6. února. O přípravy velkolepé

pečuje výbor, záležející z chovancův vyšších škol Pražských. Do besedy zve se výhradně poštou, kterýžto způsob v Paříži a ve Vídni jest v obyčeji, a ježž dotčený výbor hodlá zavést také v Praze. Čistý výnos besedy určen jest k nadaci Palackého.

— Ples Pražských knihtiskářů. Typografové Pražští uspořádají na den 19. února pospolitý ples, jehož čistý výnos věnován jest fondu všeobecné Pražské podporovací kasy pro onemocnělé soudruhy jejich, která co nejdříve v život vstoupiti má. Uznávajíce nutnou potřebu spolkování takových nejen zde, nýbrž vůbec, přejeme chvalnému podniknutí tomuto od srdce dobrého výsledku.

— Bratři Hřimalové, žáci Pražského konservatoria, s velkým prospěchem koncertovali v kvartettních zábavách v Rotterdamu, které známý koncertmistr Rappoldi uspořádal.

— Známy moravský hudebník Mareček, ředitel opery v Americe, byl na své cestě z Mexika do Vera Cruze od loupežníků zajat a několik dní až do vyplacení zadržen.

— Letní divadlo ve Pstrosově zahradě jest tyto dni rozebráno a odstraněno, poněvadž pro svou chatrnost dále upotřebiti se nedá.

— Čeští hudebníci v Charkově. Potěšitelné jest, že i Čechové v Charkově přibývají, nejvíce hudebníci, hlásí se upřímně k národu svému, scházejíce se na přátelské besedy. Co nejdříve hodlá tam několik výtečných hudebníků českých dávat koncert, na kterém se i národní písně české zpívati budou. (Hl.)

— „Lada,“ polka od Ferd. Hellera, vyšla tyto dni co příloha k časopisu „Ladě.“ Polka tato vyniká živostí rytmu a vkusným bassovým doprovázením; v triu zavítá jest národní píseň „Ode mlýna k háječku,“ kteráž se rozkošně vyjímá.

— Pan Alois Sokol ze Sobotky, jenž rozličnými hudebními skladbami skvěle nadání osvědčil, z jehož dosud nevydaných prací jen „Slavii“ podotýkáme, o níž nedávno učiněna ve veřejných listech zmínka, dokončil zpěvohru, jejíž předmětem jsou „obrazy ze života českého.“ Jak z přátelského listu se dovídáme, mešká nyní v Rusku blize staroslavného Kyjeva.

— Staré písně. Karel Jaromír Erben vypravuje ve svých „Nápěvech prostonárodních písní českých“ následující pikantní událost: „V Budějovicu podařilo se mi od jednoho starého houslisty ze Svaté Koruny, neb jak tam vůbec říkají, „z Kláštera“ dostati ku přepsání sbírku 160 starých písní hospodních i s nápěvy, kterou zdědil po svém otci, též hudci huspoddním, a nemálo sobě na ní zakládal. Při jedné jich, totiž „Sedlák z Prahy jede, bylo poznamenání, že jeden sedlák jmenem Harazím, nedaleko Svaté Koruny domo-

vem, dal jí sobě leta 1609 zahráti v kostele klášterském na varhany, které zřídil tehdejší opat Dr. Valentin Schönbeck: daroval totiž ten sedlák na nové varhany Klášterské 30 zlatých, přitom si vyžádal, až budou hotovy, aby mu na ně nejprve tu písničku zahráli. „Tak nám o tom naši tátové povídávali, že se v skutku stalo,“ dokládá nadřčené poznamenání.

— Alex. Dreyschock uspořádal dne 18. t. m. ve Vídni čtvrtý svůj koncert, v němž koncert G-moll od Mendelssohna, koncertní kus od Webra s orchestrem, pak své skladby nocturnu „Souvenir de Noderney“ a rhapsodii přednájel, jak, netřeba podotýkatí.

Dur a moll.

(Bedřich Velký a Graun.) Král Bedřich rozkázal kapelníku Graunovi, aby hned zkoušku k své nové operě předsezval, jelikož při generální zkoušce, která teprv za několik dní býti měla, nebude moci býti přítomen. Graun tak učinil a zkouška začala.

Král omrzelý nechal sobě partituru dáti a přeškrtil několik stránek. Graun byl pokojný až do konce.

„Všecko, co jsem přeškrtil, musí se změnit,“ pravil konečně král, není to hodné a nelíbí se mně!“

„Je mi líto,“ odvětil Graun, „avšak nezměním žádné noty, neboť pozejtří je generální zkouška a až do toho času není možno, něčemu novému se naučiti — a pak mám ještě důležitější důvod; ale to jen mohu královské Majestátnosti říci, bude-li miitostvější!“

„Graune!“ zvolal Bedřich. „Nejsem a nebyl jsem nikdy k němu nemilostivým a pročež chci hned jeho důvod slyšeti.“

„Nuže tedy!“ odpověděl Graun, vzav svou partituru do ruky: „Nad tímto jsem já králem!“

Král se usmál a pravil laskavě: „Má pravdu, zůstane vše při starém!“

Anekdoty o Garrikovi.

1.

Jak určitě Garrik znal výjev vášni až do nejmenšího stupně, o tom svědčí skvěle následující příběh: „S velkou pravdivostí a při tom přece s jakousi vážností provedl jste úlohu opilce,“ pravil on jednou k jistému francouzskému herci, „jenom — dovolte abych Vám zde přece vytknul malou vadu — Vaše levá noha byla příliš střízlivá.“

2.

Jak uměl Garrik svým tělem vládnouti, to dosvědčuje následující anekdota, kterouž on sám vypravoval: Spisovatel „Tom Jonesa“ byl již zemřel, než se vydání jeho spisů ukončilo. I chtěla se také jeho podobizna k nim přidati a Garrik slíbil, že ji zaopatří. Odešel na to k svému příteli Hogarthovi a odebrav se u něho do vedlejšího pokoje zaobalil se do pláště, kterýž si byl k tomu účeli s sebou přinesl a vzal na sebe úplně fisiognomii Fieldingovu. Změniv také tak svůj hlas, zavolal na to Hogartha, prose ho, aby jej maloval. Hogarth ušasnul, domnívaje se, že před sebou vidí Fieldinga živého. „Pospěš si, abys mne vymaloval!“ pravil na to Garrik. Hogarth to učinil, a to je podobizna, která v anglickém vydání před Fieldingovými spisy se nachází.